

Carta kuu uu ja ni chaa

Pablo

nuu yivi ñuu Corinto

Chaa Pablo tutu nuu yivi ka
kandixia ñuu Corinto

1 Ru'u Pablo jiin Timoteo, ja kuu da ñani yo ja ka kandixia yo Jesús, ka kanxia'u ri nuu taka ra ja kanchuku ñuu Corinto. Kuu ri apóstol Jesús, ti Jesús kuu Cristo ja ndiso ya jniñu ña'nu nuu Yandios, ti maa Jesús ni ja'a ya jniñu un nuu ri ja na kuu ri apóstol nuu ya. Ti chaa ri tutu ja'a nuu taka ra ja ka kandixia Jesús, ja ka ndututu ra ñuu Corinto. Chaa ri tutu ja'a nuu ra naa ra ja ni ka kusiin ra nuu ichi ndeva'a, ti ni ka ndivi ra nuu ichi Yandios jiin nuu tendi'i yivi ka kandixia ja kanchuku ni ka'nu ndañuu Acaya. ²Ti ñukuu ini ri ja Tata yo Yandios jiin Jito'yo Cristo Jesús na kunda'u ini ya, ti na chindee ga ya ro'o naa ra.

Nundo'o ni jna'an Pablo

³Na ka'an yo ja kuña'nu xaan Yandios, Yaa kuu Tata maa Jito'yo Cristo Jesús. Chi maa ya kuu Tata

yo ja kunda'u ini ya yo'o, ti nini ja'a ya jnundee ini nuu yo ja na kosii ini yo'o. ⁴Maa ya kuu ja ja'a jnundee ini siki taka nundo'o jna'an ri, ti suni kua'a ri jnundee ini nuu ñani jna'an ri ja suni ka ndo'o i nundo'o. Chi nanu ni sa'a ya ja ni ni'in ri jnundee ini, suni siukan na sa'a ri ja na ni'in ra jnundee ini naa ra. ⁵Ti vasu kua'a nundo'o jito ri siki ja ni kandixia ri Cristo, chi ja yi'i ri jiin Cristo kuu ja nini ja'a Yandios jnundee ini nuu ri. ⁶Ja yukan, nu taka ri ka jito nundo'o, nusa ti chaku va'a ini ri nasa kuu ja ka ndo'o tu ro'o naa ra, nava kuu kua'a ri jnundee ini nuu ra. Chi ni jito ri nundo'o na ni ka'an ri jnu'un va'a Jesús, nava na keta'u ra nuu Yandios ja kuu taka kivi. Ti taka jinu ja'a ya jnundee ini ru'u, yukan chaku va'a ini ri nasa kuu kua'a ri jnundee ini ro'o naa ra. Ja yukan tu xndi'i ini ra, chi kundee ini ra nasa kaka ndaa ra nuu ichi Yandios, vasu na kondo'o ra nundo'o nanu ka ndo'o maa ri naa ri. ⁷Ti ñukuu

xaan ini ri ja kuu taka ra, chi jini ri ja nu taka ra ka ndo'o nundo'o jiin ri, suni sia'an na kua'a Yandios jnundee ini ro'o naa ra.

⁸Ñani naa ra, ja kanchuku ñuu Corinto un, kuni ri naa ri ja taka ra na kuni nasa ni ka ndo'o ri naa ri ichi ndañuu Asia. Chi ni ka jito ri nundo'o xaan, ja ni ka ndo'o ini ri ja tukaa kundee ri naa ri niku. Ni ka jani ini ri ja kuū ri. Tukaa ni ndo'o ini ri ja kuchaku ri. ⁹Ti ja ni ka ja'ncha ini ri ja kuū ri. Ko yukan ni sa'a ja na jnuu ini ri nasa kundee ri jiin nundo'o un ja kuñukuu ini ri maa Yandios. Sa tu ni xndi'i ini ri jiin nundo'o un, chi ni chaku ndaa ini ri ja maa Yandios kuu ya kua'a jnundee ini ja na kundee ri jiin nundo'o un, chi maa iin ni Yandios kuu ya ja'a jnundee ini, ti maa iin ni ya kuu ja ndiso jniñu ña'nu ja kuu naxndoto ya ndiyi. ¹⁰Yukan kuu ja mani maa ya ni nama ru'u nuu nundo'o xaan un ja ja yajni kuū ri niku, ti siin nama ya ru'u vijna. Chi ñukuu ini ri ja suni sia'an kin nama ya ru'u siki nundo'o kii ga ichi nuu ri. ¹¹Ti nu taka ra na chindee ru'u ja kakanta'u ra ja'a ri, chi nu kua'a xaan yivi na kakanta'u i ja'a ri, suni kua'a i nakuanta'u ja'a ri ja ni kunda'u ini Yandios ru'u naa ri, ti ni nama ya ru'u nuu taka nundo'o un.

**Ni kukuee tu ni ja'an
Pablo ñuu Corinto**

¹²Iyo iin jnu'un ja sa'a ja kusii ini ri. Chi jini inijnuni ri ja va'a ii ni ka jika ri nuu yivi ñuyivi ja'a, ti vi'i ga ni ka jini ndijin taka maa ra naa ra. Ti sia'an kuu chi kunda'u ini ja

ru'u ja ni chindee ya maa ri. Ti ja'a tu ni kuu ja ndichi xaan xini maa ri ja sia'an ni jika ri. ¹³Ti jnu'un chaa ri nuu taka tutu ri ja kuu ra naa ra, chi mani jnu'un ja kuu ka'u ra kuu ja na chaku ini ra. Ti ñukuu ini ri ja chaku va'a ga ini ra nasa ka'an tutu ri, ¹⁴vasu sa jaku ni ka chaku ini ra vijna. Ti jiin yukan kuu kusii ini ra naa ra siki ru'u naa ri kivi na kii tuku Jito'yo Jesús, nanu na kusii ini ri siki taka maa ra naa ra. ¹⁵Ti ja siki yukan ñukuu xaan ini ri ja jaa ri nuu kanchuku ra naa ra, ja ki'in ri, ti nchaa ri uu jinu, nava na kusii ini ra ja jikonuu ri nde'e ri nuu kanchuku ra. ¹⁶Ni ndio ini ri ja ya'a ri nuu kanchuku ra xnakan nuu ichi ki'in ri ñuu Macedonia, ti nandeokuñi tuku ri nuu ra naa ra, nava yukan ti kuu chindee ra ru'u naa ra ja ki'in ri ichi ñuu Judea niku. ¹⁷Ko siukan ni jani ini ri, ja jaa ri nuu kanchuku ra, ti tu ni kuu. Xi ndo'o ini ra ja sa'a ri nanu sa'a yivi uu xini, ja tu jini kuiti i jnu'un Yandios, chi yivi un ka'an i jiin uu inijnuni. ¹⁸Ko tu ni ka'an ri jiin ra siukan, chi maa Yandios ja nini siuku ndaa kuiti ya jnu'un ya, na kua'a ya jandaa ja nini ka'an ndaa ri jiin ra naa ra. ¹⁹Siukan kuu chi ka jini va'a ra siki jnu'un ni jani ri nuu ra, ja mani jnu'un ndaa kuu ja ni ka jani ri jiin Silvano jiin Timoteo, na ni ka jani ri jnu'un va'a Cristo Jesús, Se'e Yandios. Ti jnu'un ja ni ka jani ri siki Cristo Jesús ka'an ja undi vijna tu na tu'u ini ya, chi nini siuku ya jiin jnu'un ya. ²⁰Chi maa Cristo Jesús kuu ja ni siuku ndaa kuiti taka jnu'un ni chiso Yandios. Ja yukan ka'an yo ja

vii kuña'nu ii Yandios, ti kachi yo sia'an na koo, chi maa Cristo Jesús ni siuku ndaa kuiti taka jnu'un ni chiso Yandios. ²¹Ti maa Yandios kuu ja sa'a ja maa ra jiin ru'u ka kandixia ndaa kuiti yo Cristo, ti maa iin ni jnu'un ya kuu ja ni sasiin yo'o ja na siuku yo nuu maa iin ni Cristo, ja ni taji Yandios ja sa'a ya jniñu ña'nu. Ti maa Yandios kuu ja ni sasiin yo'o ja na sa'a yo maa iin ni jniñu ja kuni ya. ²²Sia'an sa'a Yandios, chi ni ja'a ya Espiritu ya ja kuncha jiin yo, ti jiin yukan ja'a ya jandaa nuu inijnuni yo ja kuu yo se'e ya, jiin ja na siuku ndaa kuiti yo taka jnu'un ni chiso ya nuu yo.

²³Ti ka'an ri ja maa Yandios jini va'a taka ja iyo inijnuni ri, ti kuu kua'a ya jandaa siki jnu'un ka'an ri ja jandaa kuu ja changa ga kee ri nuu kanchuku taka yivi ñuu Corinto, chi tu ni kuu ini ri ja nduxaan ri nuu ra naa ra ja tu siuku va'a ra. Ti maa Yandios kuu ja jini va'a ja ka'an ndaa ri. ²⁴Ko tu kuni nduxaan ri jiin ra siki jnu'un ka kandixia ra, chi ka kandixia ndaa ra jnu'un Yandios. So mani ñu'un ini ri ja na kusii ga ini ra naa ra ja kaka ra nuu ichi ya.

2 Ja yukan ni ndo'o ini ri ja tu jaa ri inga jinu nuu kanchuku ra jiin jnu'un nduxaan, chi sandau kukui'ya ini ra naa ra. ²Ko nu nduxaan ri jiin ra naa ra, koto kukui'ya ini ra, chi sia'an kuu ja na nakani ini ra. Ti jiin yukan na kusii ini maa ri suni. ³Yukan kuu ja ni chaa tuku ri tutu ja'a nuu ra, nava nu na chaa ri ti ja ni nakani ini ra nuu kuachi ni sa'a ra, nava tu kukui'ya ini ri jiin ra ja ka sa'a ra

kuachi kivi chaa ri nuu kanchuku ra. Chi su'va na sa'a ra naa ra ja na kusii ini ri. Ti kuni va'a ra ja nu kusii ini ri, ti suni tendi'i ra na kusii ini. ⁴Ti na ni chaa ri tutu un, ni nakani xaan ini ri siki ra, ti ni na'nu ini ri ro'o naa ra, ja undi ni nde'e xaan ri kivi ni chaa ri tutu un. Ko tu ni chaa ri ja na kukui'ya ini ra naa ra, chi su'va ja na kuni ra ja kunda'u ndixia ini ri ro'o naa ra.

Ni saka'nu ini Pablo nuu chaa ni sa'a kuachi

⁵Ti ja ni ndukui'ya ini ri ni sa'a chaa ja ni sa'a jniñu kue'e un, ti ansu nini mani ri, chi suni taka maa ra naa ra ni ka ndukui'ya ini siki jniñu ni sa'a da. Ti ka'an ri ja jaku ni ni sa'a da, chi tu ni kuni ri ja nduxaan ga ri. ⁶Chi jiin ja ni ka nduxaan ra nuu da na ni ka ndututu tendi'i ra un, jiin yukan ti ni kuu ni. ⁷Ti vijna kuni ri ja na saka'nu ini ra naa ra nuu da, nava na ndusii ini da, chi sandi'i ini da jiin jnu'un kui'ya ini un, ti tukaa ndusii ini da. ⁸Nusa ti ka'an nda'u ri jiin taka ra ja na ndumani ra jiin da. ⁹Chi ja siki yukan ni chaa ri tutu un nuu ra, ja na kujnuni ini ri ndeo nu kuenta'u va'a ra jniñu ni ta'u ri xi tuu. ¹⁰Ti ni ka siuku ndixia ra jiin jniñu un. Chi ni nakani ini da nuu kuachi da. Ti vijna kanuu ja na saka'nu ini ra nuu da. Ti nu siukan na sa'a ra, ti ru'u, suni saka'nu ini ri nuu da. ¹¹Ti kanuu ja iyo jnu'un ka'nu ini yo, chi tu kuni yo ja ni'in ja'u'u un kuachi siki yo, chi ja ka jini va'a yo nasa nduku ndee ja'u'u un ja na sa'a yo kuachi.

So ni kaña ini Pablo na ni ja'an da ñuu Troas

¹²Na ni ja'an ri ñuu Troas ja na ka'an ri jnu'un Jito'yo Cristo Jesús,

ti va'a ni chindee ya ja ni iyo nuu ja ka'an ri jnu'un ya. ¹³Ko tu ni kusii ini añu ri, chi tu ni nani'in jna'an ri jiin ñani yo Tito. Yukan ni nakuanta'u ri nuu yivi un, ti ni ki'in ri ichi kuano'on ri ichi ñuu Macedonia.

**Jiin Cristo ti kundee yo
siki taka nundo'o**

¹⁴Ti na kuta'u ri nuu Yandios, chi nini sa'a ya ja kundee ri jiin taka jniñu ja ta'u ya nuu ri. Ti jandaa ndixia kuu ja ka kundee ri, chi ka yi'i ri jiin se'e ya Cristo Jesús. Ti jajniñu ya ru'u ja kachanuu ri jnu'un Cristo nuu taka ni ñuu, nanu jichanuu iin xiko asun. ¹⁵Ti nanu ja ja'an yo iin xiko asun, chi suni sia'an kusii ini Yandios jiin jniñu ja jachanuu yo jnu'un ya, ti jaa jnu'un un nuu yivi vita ini ja keta'u i, jiin nuu yivi ndava ini ja naa i. ¹⁶Iin yivi un, vasu ka jiniso'o i jnu'un Cristo, ko naa ini i. Ti nuu yivi un kuu ri nanu iin xiko xaan ja kuū i sa'a. Ti nuu inga yivi ja jiniso'o va'a jnu'un un, kuu ri iin xiko asun, chi ni nani'in i ta'u i ja kuchaku i ja kuu saa ni. Ti ni iin yo tu kundee yo sa'a yo jniñu ja kachanuu yo jnu'un Cristo nu tu chindee ya yo'o. ¹⁷Ti ru'u, chi tu sa'a ri nanu ka sa'a tijni chaa ja nduku da ni'in da xu'un siki jnu'un Yandios. Chi su'va xndaku ndaa ri jnu'un Yandios siki Cristo, chi maa Yandios ni tatu ru'u ja na xndaku nakani ndaa ri jnu'un un siki ja yi'i ri jiin Cristo, ti nuu mani maa ya junukuachi ri.

Jnu'un siki tratu jaa

3 Ti ja ka'an ri sia'an, ansu mani ka'an ri ja chaa va'a ga kuu ri,

vasu iyo chaa ka kankuachi sia'an siki ri. Chi iyo sava chaa ka jikonuu ja xna'an da tutu ja kachi nau chaa kuu da jiin na jniñu sa'a da, ti jikan tuku da inga tutu sia'an ja ki'in da ichi inga ñuu. ¿Nusa ti iyo ja suni sia'an xna'an ri iin tutu ri nuu ra naa ra nava na kuantu'u ra ru'u nu? ²Tuu, chi taka maa ra naa ra ka kuu nanu iin tutu ja xna'an ndaa nau ja kuu ri. Ti suu kuu nava ñu'un ini ri ja sia'an ka kuu ra, chi ka kandixia ndaa ra jnu'un Yandios siki Cristo ja ni xndaku ri nuu ra naa ra. Ti sava'ni ga yivi kuni va'a i ja siukan ni janta'u ra jnu'un ya. ³Ti siukan ka stuu ra naa ra ja maa Cristo ni sa'a ja ni ka nakani ini ra, ti yukan xna'an ndijin nuu yivi nanu nuu ka'u i iin tutu yoso va'a. Yukan kuu ja ni siuku ri jniñu ni tatu Cristo nuu ri ja ni xndaku ri jnu'un ya nuu ra naa ra. Ti vijna ka kuu ra nanu iin tutu ja yoso jiin Espíritu Yandios, Yaa chaku, ansu ka kuu ra iin tutu ja yoso jiin tinta nuu iin tutu. Chi ka jini ndijin yivi naa i nasa ka jandatu ra nuu jnu'un Cristo ja ni xna'an ri nuu ra naa ra. Ja yukan nu nde'e i nuu ra, tu jini i iin tutu ja yoso nuu iin tabla yuu nanu ni chaa maa Yandios, na ni ja'a ya ley ya nuu Moisés. Chi su'va nakuni va'a yivi un nasa ni nasama ra siki ja ni ka kandixia va'a ra jnu'un Cristo Jesús, nanu ja ni chaa ya iin tutu ini añu ra.

⁴Ti ka'an ndaa, ri chi jini va'a ri ja maa Cristo ni tatu ya ru'u jiin maa jniñu ja ni nakaji Yandios. ⁵Ti ansu jani ini ri ja iyo tu'va ri ja kuu kundiso ri jniñu un. Chi maa iin ni Yandios sa'a ja kuu siuku ri

jiin jniñu un. ⁶Chi Yandios kuu ja ni nakaji ru'u ja na kachi ri siki iin tratu jaa ja ni satu'va maa ya. Ti tratu jaa un, tu ka'an ja na siuku yo ley ja ni chaa jiin letra, chi ja na kaka ndaa yo nava kuni maa Espíritu Santo ja yinda'a yo'o. Chi jnu'un ley ja yoso jiin letra, ja ni ja'a Yandios nuu Moisés, kankuachi siki yo ja na jna'nu ndatu yo jiin kuachi yo, ti na kuū yo. Ko Espíritu Santo sa'a ja na chaku va'a ga inijnuni yo maa jnu'un ja ka'an tratu jaa, ja ni ja'a ya nuu yo nava na kuchaku yo ja kuu taka saa ni.

⁷Chi na ni ja'a Yandios ley nuu Moisés na jana'an, ni yoso letra un nuu iin tabla yuu. Ti ni sa'a ya ja ni ndinchaa nuu kande Moisés ja nanu janducha ii ni ga nuu da. Ti yukan tukaa ni kuu nde'e va'a yivi Israel nuu da. Yukan ti kuee ni kuee ni ti ni nda'va ja ndinchaa un nuu da. Ti nu siukan, ña'nu xaan kuu ley un na ni chaa ja kankuachi siki yivi ja jna'nu ndatu i siki kuachi i nava na kuū i. ⁸Ti vi'i ga kuña'nu xaan jnu'un ja'a Espíritu Santo ja na kuchaku yo saa ni nava iyo tratu jaa un. ⁹Chi nu ña'nu xaan ni kii ley yukan, ja ka'an ja jna'nu ndatu yivi siki kuachi i, nusa ti vi'i ga ni kuña'nu xaan jnu'un ja ka'an Yandios siki tratu jaa un ja tukaa jna'nu ndatu yivi jiin kuachi i. ¹⁰Chi ley ja ni kuña'nu xaan ga undi na saa, vijna tukaa ga kuña'nu kuiti siki ja ja ni ja'a Yandios inga tratu jaa ja iyo vijna. ¹¹Ti nu siukan ni kuña'nu ley ja ni kii jaku ni kivi, ko jnu'un ka'an siki tratu jaa un kuña'nu xaan ga chi koo ja kuu ni kani.

¹²Jandaa ndixia kuu ja ja ni ni'in yo tratu jaa ja ni chisojnu'un Yandios. Ja yukan iyo ni'in ini ri ja na xndaku ri nava ka'an tratu jaa un. ¹³Ko Moisés, tu ni sa'a da sia'an, chi ni jasi da sa'ma nuu da nava tu kuu nde'e yivi Israel nuu da nasa kuan nda'va ja ndinchaa un. ¹⁴Ti yivi un ni nduni'in ini i siki jnu'un ley Yandios ja ni ja'a ya nuu Moisés. Ti undi vijna nu ka ka'u i tutu siki tratu ley jana'an, suni tu ka chaku inijnuni i nasa kuni ka'an jnu'un un, chi sa'a yo nanu ja jasi sa'ma un nuu inijnuni i, ti tu ka chaku kuiti ini i. Ti undi na kandixia i Cristo, sa na chaku ini i jnu'un ley jana'an un. ¹⁵Ti suni siukan kuu undi vijna, chi nu ka'u i tutu ley ni ja'a Yandios nuu Moisés, ti nanu ja jasi iin sa'ma nuu inijnuni i, chi tu ka chaku ini i. ¹⁶Ko nu na nakani ini i ti kandixia i Jito'yo Cristo Jesús, yukan ti kuxio ja jasi nduchi i un, ti sa chaku ini i. ¹⁷Jandaa ndixia kuu yukan, chi Jito'yo kuu maa Espíritu, ti taka ñuu nuu sa'a jniñu Espíritu maa Jito'yo, yukan kuxio yivi nuu kuachi i ja tukaa jna'nu ndatu i jiin. ¹⁸Ja yukan kuu ja taka yo'o ja ni ka kandixia Cristo Jesús, tukaa ndi'yu inijnuni yo. Chi ka kuu yo nanu iin espejo ja ndinchaa ti na xna'an nasa kaa yo, ti jiin yukan ka xna'an yo nasa vii xaan kuña'nu maa Jito'yo ja ka jika ndaa yo nuu ñuyivi ja'a. Ti maa Espíritu sa'a ja vi'i ga kuan nasama yo, ti kuan nduu yo nanu kaa maa Jito'yo Cristo Jesús ja kuña'nu xaan ya. Ti taka kivi ndakuni'in yo Jito'yo ja ka jika ndaa yo nanu kuni maa ya, chi maa ya kuu Espíritu ja sa'a ja sia'an na kaka yo.

4 Ja yukan kuu ja tu xndi'i kuiti ini ri ja ka'an ri jnu'un Yandios siki Cristo Jesús. Chi ni kunda'u ini Yandios ja ni nakaji ya ru'u ja na kundiso ri jniñu ja'a. ²Ti siki jniñu ni ja'a Yandios nuu ri, tu jajna'an ini ri jniñu yisa'yi ja sa'a ja kukanuu yo, ni tu jikonuu ri jiin jnu'un ndichi ja xndoña'an ri, ti ni tu sama ri jnu'un Yandios. Chi ka jini ra ja mani jnu'un ndaa ka'an ri. Siukan ti taka yivi ka jini inijnuni i ja mani jnu'un ndaa kuiti ka'an ri. Ti undi maa Yandios jini va'a ya siki jnu'un ka'an ri. ³Ti nu iyo yivi ka jasi inijnuni i ja tu chaku ini i jnu'un va'a siki Cristo ja ka'an ri, ti yukan kuu mani yivi ja jna'nu ndatu jiin kuachi, ti siuku i undi kivi na naa i. ⁴Vanuxia tu ka kandixia i ti maa ja'u'u un xna'an ja maa kuu Yandios ja ta'u jniñu nuu ñuyivi ja'a, ti maa jasi inijnuni yivi ja tu kandixia i Cristo, nava tu kuni ndijin i nasa kuni ka'an maa jnu'un Yandios ja kuu Cristo Jesús, ti tu kuni i ja vii xaan kuña'nu jniñu ni sa'a ya ja'a yo, ja iin ni kuu ya jiin Yandios. ⁵Ti ja ka'an ri jnu'un un, ansu jnu'un maa ri ka'an ri, chi jnu'un Jito'yo Cristo Jesús ka'an ri. Ti yukan junukuachi ri nanu muzu nuu taka yivi ka kandixia Jesús. Sia'an junukuachi ri nuu Jesús, chi maa ya kuu ja ni tatu jniñu un nuu ri ja na ka'an ri jnu'un ya nuu ra. ⁶Chi na ni sa'a Yandios ñuyivi ni ka'an ya ja na ndinchaa nuu ñuñaa un. Ti suni siukan ni sa'a ya nuu yo nanu ja ni xndinchaa ya iin nduva nuu yo ja kancha yo nuu ñuñaa xaan un. Chi ni sa'a ya ja na chaku inijnuni yo ja vii xaan kuña'nu

Yandios. Ti maa Yandios ni sa'a ja chaku ini ri taka jniñu ña'nu ni sa'a Jesús.

**Na kuncha yo jiin maa
jnu'un ja kandixia yo**

⁷Ti taka jnu'un ka'an ri ja vii xaan kuña'nu, kuu nanu ja ñu'un ini iin kisi ñu'un, ti kuu ri nanu kisi ñu'un un, chi tu na jun'un ndee ini ri iyo ja siuku ri jniñu ni tatu Yandios nuu ri. Ti yukan jini va'a ri ja maa Yandios kuu ja chindee ru'u, nava na sa'a ri sava'ni ga jniñu ña'nu kuni ya, ja sa'a ri taka nuu ja ka'an ri jnu'un Cristo. Ti maa ya sa'a ja na siuku ri jiin jniñu un, chi ansu ndee ini maa ri kuu. ⁸Ti siki jniñu ni tatu ya nuu ri, ti taka nuu jna'an ri nundo'o. Ti vasu sia'an, ko tu ndi'yu ichi ki'in ri ja siuku ri jiin jniñu ri. Ti vasu kukui'ya ini ri jiin nundo'o, ko tu ndi'i kuiti ini ri, chi ñukuu ini ri ja kee va'a jniñu sa'a ri. ⁹Ti vasu ka jito u'u yivi ru'u, ko maa Yandios tu xndoo kuiti ya ru'u. Ti vasu ka nduku i ja xnaa i ru'u jiin jniñu sa'a ri, ko tu ka kundee i ja sa'a i. ¹⁰Ti sava'ni ga nuu na ichi na ki'in ri, ti ñukuu ini ri nanu ni ndo'o Jesús ja ni ji'i ya. Suni siukan ndio ini ri ja kondo'o ri ti na kuü ri, nava na xna'an kaji ri ja chaku Jesús, ti ndio ini ri ja na naxndoto Yandios ru'u nuu taka nundo'o un. ¹¹Chi ni kuncha ri nuu ñuyivi ja'a, ti taka kivi ñukuu ini ri ja ka'ni yivi ru'u siki ja ka'an ri jnu'un Jesús. Ko siukan ti sa na kuni yivi ja chaku Jesús, chi maa ya kuu ja kua'a jun'un ndee ini ru'u ja na siuku ri jiin jniñu ni ja'a ya nuu ri nu kancha ri ñuyivi ja'a. ¹²Nusa ti

ru'u, nini kuu ja na kuu ri siki ja ka'an ri jnu'un Cristo. Ti yukan kuu ja ka ni'in ra jnu'un va'a un, nava na kandixia ra ti kuchaku ra ja kuu saa ni.

¹³Chi yoso nuu tutu ii Yandios: “Ni kandixia ri, ti ja yukan ni ka'an ri”, kachi. Ti saa ni ru'u, suni ni kandixia ndaa ri jnu'un Yandios, ti yukan kuu ja siin ri ka'an ri jnu'un Jesús. ¹⁴Siukan siin ri vasu na kuu ri, chi jini va'a ri ja maa Yandios ni naxndoto ya Jito'yo Jesús, ti suni siukan naxndoto tuku ya taka ro'o, ti sa'a ya ja iin jinu ni ndututu tendi'i yo nuu ya. ¹⁵Ti taka nundo'o ja'a ndo'o ri nava na ni'in ra jnu'un va'a Yandios siki Jesús. Ti siki jnu'un va'a un, ka'an ja kunda'u ini Yandios nuu yivi, ti na jaa jnu'un va'a un nuu kua'a xaan ga yivi taka nuu, nava kua'a xaan yivi na nakuanta'u i nuu Yandios ja siukan sa'a ya jniñu ña'nu xaan.

¹⁶Yukan kuu ja tu ndi'i ini ri, ni tu yu'u ri siki jniñu ndiso ri. Ti vasu kuan ndi'i jnu'un ndee ini yiki kuñu ri ja ni kancha ga ri ñuyivi ja'a, ko kundee ga ini añu ri taka kivi. ¹⁷Chi nundo'o ja ndo'o ri ja ka'an ri jnu'un siki Cristo, tundo kuu kuiti un ñuyivi ja'a, chi su'va sa'a nundo'o un ja ni'in ri iin ta'u vii xaan ga nuu Yandios ja kuu taka saa ni. ¹⁸Ja yukan tu sa'a ri nanu nuu taka nundo'o ja ndo'o ri nuu ñuyivi ja'a, chi taka un kondo'o ri jaku ni kivi. Ko na nduku ndee ri undi kivi ni'in ri ta'u ja kuña'nu ri nuu ta'u Yandios jniñu, chi ta'u un, tu kuni ndijin yo nuu ini ñuyivi ja'a, chi ja tu jini ndijin yo un koo ja kuu taka saa ni.

5 Ko yiki kuñu ri ja kancha ri jiin nuu ñuyivi ja'a, kuu nanu iin ve'e naa. Chi jini ri ja nu na naa, ti nakua'a Yandios iin yiki kuñu jaa, ti kuu nanu iin ve'e ja kundichi ja kuu taka saa ni undi andivi. Chi ansu kuu iin ve'e ja ni sa'a yivi jiin nda'a i, chi ja ni sa'a Yandios kuu. ²Ti jini va'a ri ve'e ja'a ja kuu yiki kuñu ri, ko kukui'ya ini ri sa'a, ti ndo'o xaan ga ini ri ja yachi nani'in ri yiki kuñu jaa un undi andivi nuu kancha Yandios. ³Ti nu iyo iin yiki kuñu ri, ti tu koo maa iin ni añu ri siki ja ni naa yiki kuñu ri ja'a. ⁴Ti yiki kuñu ri kuu nanu iin ve'e nuu kuncha ri ñuyivi ja'a, ja tu kuñi, ti vasu kukui'ya xaan ini ri siki nundo'o ja ndo'o ri ja kancha ri jiin yiki kuñu ri ja'a. Ko tu ndo'o ini ri ja xndoo ri un ti na koo maa iin ni añu ri. Chi sa ndiyo ga ini ri maa yiki kuñu jaa un nava nandi'i yiki kuñu ri ja ni naa un, ti na ni'in ri maa yiki kuñu ja kuchaku ri ja kuu taka saa ni.

⁵Ti maa Yandios kuu ja ni sa'a ja siukan na koo ri. Ti ni ja'a ya Espíritu ja na kuncha ya jiin ri, ti jiin yukan ja'a ya jandaa ja kua'a ya iin ta'u kuu ri. ⁶Nusa ti nini iyo jnundee ini ri, chi jini ri ja nu ni kancha yo jiin yiki kuñu yo ja'a, ti tu ja'i ni'in yo yiki kuñu jaa ja kuncha yo jiin Jito'yo. ⁷Chi nu ni kancha ri nuu ñuyivi ja'a, ti jini ndaa ri ja jaa iin kivi ti ni'in ri ja ni chisojnu'un ya nuu ri, vasu undi vijna changa ga kua'a ya. ⁸Ko nini iyo jnundee ini ri ti ndiyo ga ini ri ja va'a ga nu na xndoo ri yiki kuñu ri ja'a ti ki'in ri nuu kuncha ri jiin jito'o ri. ⁹Ja yukan na nduku ndee

ri ja na kusii ga ini ya jiin ri, vasu ni kancha ga ri jiin yiki kuñu ri ja'a, xi vasu ja kuncha ri jiin ya. ¹⁰Chi jandaa ndixia kuu ja tendi'i kuiti yo kin kundichi nuu ta'u Cristo jniñu ja kin xndichi ya taka jniñu ni sa'a yo. Ti ndi iin ndi iin yo ni'in nasa kaa maa jniñu ni ka sa'a yo, nu va'a ni kaa yo xi ndeva'a ni kaa yo, nasa ni kaa maa yo na ni kuncha yo jiin yiki kuñu yo nuu ñuyivi ja'a.

Jnu'un ja ni ndumani Yandios jiin yo

¹¹Nusa ti ja jini va'a ri nava kuña'nu Yandios, ti koto sa'a ri ni iin jniñu kue'e, ti nini na koo yu'u ri, chi tu jajna'an ini jito'o ri jnu'un kue'e. Ja yukan na kukutu ini ri ja na xndaku ri nuu yivi ja ka'an ndaa kuiti ri. Chi jini va'a maa Yandios ja iyo ndaa taka jniñu sa'a ri. Ti kuni ri ja siukan na chaku va'a ga injinuni ra, ro'o ja kanchuku ñuu Corinto un. ¹²Ti ansu ja'a maa ri ka'an ri ja kachi ri ja chaa va'a kuu ri. Chi su'va ja'a ri jandaa nuu ra naa ra jiin jnu'un chaa ri nuu tutu ja'a siki jniñu ndiso ri, ja sa'a teyii ri jniñu un, nava na kusii ini ra naa ra siki ri, nava jiin tutu ja'a na ni'in ra jnu'un na xndeokani ra nuu chaa ka nduvixi siki jniñu ka sa'a da, ja ka skexiko da maa jniñu ndiso ri. Chi vasu ka ka'an da ja mani jniñu va'a ka sa'a da, ja ka sa'a da nava nasa kanchuku yivi naa i, ko chaa vixi ini ka kuu da jiin jniñu kue'e ka sa'a da un. ¹³Chi va ka jani ini da ja chaa ñaa kuu ri siki jniñu sa'a ri ja ndiso ri nuu Yandios. Ko ka jini va'a ra ja ru'u iyo va'a xini ri. Yukan kuu ja jajniñu Yandios jnu'un xna'an ri nuu ra, nava taka ra na kendo va'a nuu ya.

¹⁴Ti siki ja kunda'u ini Cristo yo'o, yukan kuu ja siin ri ka'an ndaa ri ja maa iin ni Cristo ni ji'i ja'a tendi'i yo. Ti jniñu ña'nu ni sa'a Cristo, ni kuu nanu ja ni ji'i ndi'i yo jiin ya, chi ja siki yo'o ni kuu jniñu ña'nu un. ¹⁵Chi ni ji'i ya ja'a tendi'i yo nava nu kanchuku yo nuu ñuyivi ja'a, ti tukaa sa'a yo mani jniñu ja kuni maa yo, chi su'va na kuandatu yo jniñu ta'u ya. Ti siukan sa'a yo chi ni ji'i ya ja'a yo. Ti suni ni sa'a Yandios jniñu ña'nu ja'a yo na ni naxndoto ya Jesús nuu ñuji'i nava na kuandatu yo nuu mani ga ya.

¹⁶Ja yukan ti vijna, siki jniñu ña'nu ni sa'a Cristo ja'a yo, tukaa jani ri nuu yivi nanu ni sa'a ri undi nuu, nava ka sa'a yivi ñuyivi ja'a ja tu kandixia i Cristo, chi ni jani ini ri ja iin chaa sia'an ni ni kuu Cristo, ko vijna tukaa ndo'o ini ri siukan. ¹⁷Chi sava'ni ga yivi ja yi'i i nda'a Cristo, ti tukaa ndo'o ini i nanu ni sa'a i undi nuu, chi ni sa'a Yandios ja ni ndujaa i. Ti tukaa ñu'un ini i jnu'un kue'e un, chi tendi'i ja ni ya'a kua'an, ti vijna ja ni ndi'i i ni ka ndujaa.

¹⁸Ti Yandios kuu ya sa'a ndi'i ja'a, chi ni taji ya Cristo ja na sa'a ya jniñu ña'nu un ja'a yo, nava na ndumani ya jiin yo. Ti ni tatu ya jniñu nuu ri ja na xndaku ri nuu yivi ja jandaa ndixia kuu ja ni ndumani Yandios jiin yivi naa i. ¹⁹Chi ni taji Yandios maa Cristo jiin jniñu ña'nu un, nava na kuni yivi ñuyivi ja'a ja ni ndumani Yandios jiin i siki jniñu ni sa'a Cristo, ti tukaa ga kankuachi ya siki i. Ti ni tatu ya ru'u jiin jniñu un ja na ka'an ri jnu'un ja jandaa ndixia kuu ja ni ndumani Yandios jiin yivi.

²⁰Nusa ti ru'u Pablo, kuu ri iin chaa ja ndiso maa jniñu ni ja'a Cristo. Ti ja ka'an ri un kuu nanu ja kanda'u maa Yandios jiin taka yivi. Nusa ti kanda'u ri jiin ra naa ra maa jnu'un ja ka'an Cristo ja na kandixia ndaa ra jnu'un ja ni ndumani Yandios jiin yivi. ²¹Chi Cristo, vasu tu ni iyo ni iin kuachi ya, ko ni sa'a Yandios ja ni ndaki'i ya kuachi yo siki ja na ni ji'i ya ja'a yo. Ti jiin jniñu ña'nu un ni ka'an Yandios ja tukaa ga jna'nu ndatu yo jiin kuachi yo.

6 Nusa ti siki ru'u Pablo, ja kuu ri chaa ja ni nakaji Yandios ja na sajniñu ri jiin ya, ti siki un kanda'u ri jiin taka ro'o, ja kanchuku ñuu Corinto, ja ni ka janta'u ra jnu'un va'a ja kunda'u ini Yandios yo'o. Ti kanda'u ri jiin ra naa ra ja tu skexiko ra jnu'un un ti koto xndoo ra ichi ja xna'an jnu'un un. ²Chi ni kachi Yandios nuu tutu ii ya:

Maa kivi kuu ini ri ti ni ni'in ri jnu'un ja ni kanda'u ra jiin ri.

Ti maa kivi ja nama ri yivi, ni nama ri ro'o.

Kachi ya.

Ti vijna ni kuu maa kivi ja kuni Yandios ja ka'an ya jnu'un siki ja kunda'u ini ya yivi. Ti vijna ni kuu maa kivi ja nama ya yivi.

³Ti siki jniñu ni tatu ya nuu ri, ja ka'an ri jnu'un va'a ga siki Jesús, ti nduku ri jiin jniñu un ja tu kasi ichi ja ka kandixia yivi jnu'un va'a un, nava tu ka'an i siki jniñu ndiso ri. ⁴Chi sa su'va kuni ri ja tendi'i ja sa'a ri na xna'an ja kuu ri chaa junukuachi nuu Yandios. Ja yukan kundee ini ri ja siin ri jiin jniñu ni

ja'a Yandios nuu ri, vasu na koo ndo'o koo nene ri jiin nundo'o ja kii nuu ri, vasu sava'ni ga nasa na kuu maa. ⁵Ni siin ri jiin jniñu un vasu tijni jinu ni ka ja'a i tau ri ni ka kani i ru'u, ti ni ka chondee i ru'u vekaa, ni ka ndondaa i siki ri ja siki jnu'un xndaku ri. Suni tijni jinu ni kuita ii ini ri jiin jniñu siki nundo'o un, chi iyo jinu ja yii xaan ja ndo'o ini yo ja tukaa jinu. Iyo jinu ja tu ni kixi ri. Ti tijni kuu ni ka ji'i ri soko ja siki jniñu un. ⁶Sia'an ni jitu ndi'i ini ri ja ni jika ndaa ri sava'ni ga nuu ni yaku ri ja tu ni kivi ri jiin jniñu kue'e. Chi iyo ndaa ini ri siki taka jnu'un xna'an ri. Ti tu kuiti yachi ini ri jiin yivi ja tu chaku yachi ini i nasa kuni ka'an jnu'un ja xna'an ri. Ti nduku ndee ri ja na koo jnu'un mani ini jiin ñani jna'an ri. Ti jiin jniñu sa'a ri, yukan stuu ri ja kancha Espíritu Santo jiin ri. Chi kunda'u ndixia ini ri nuu ñani jna'an ri.

⁷Ti jniñu ri kuu na xndaku ndaa ri jnu'un Cristo Jesús. Ti xna'an ndaa Yandios ja jniñu ña'nu un ndiso ri. Chi ni kachi Yandios ja tukaa jna'nu ndatu ri, chi ni kendo ndoo ri nuu ya. Ja yukan ti ni ja'a ya nuu ri sava'ni ga ja nandi'i ri nava na kundee ri siki taka jniñu kue'e ja ka kinjna'an ri jiin, ti kuu nama ri maa ri nuu taka jniñu kue'e ja kii siki ri. ⁸Ti jiin jniñu ja junukuachi ri nuu Yandios, iyo jinu ja ka ja'a i ja yiiñu'un ru'u, ti iyo jinu ja tuu. Iyo jinu ja ka jajna'an ini ru'u, ti iyo jinu ja ka ka'an ndeva'a i siki ri. Iyo jinu ja ka'an i ja chaa xndoña'an kuu ri, ti iyo jinu ka ka'an va'a i siki ri ja chaa ndaa kuu ri.

⁹Iyo yivi tu nde'e nuu ri, ka sa'a i nanu ja kuu ri chaa ñuu jika, ko iyo yivi ja ka jini va'a i nau ja kuu ri jiin na jniñu sa'a ri. Ti iyo jinu ka kuni yivi ja ka'ni i ru'u, ko ni chaku ga ri. Ti vasu ni ka ndo'o ri nda'a i, ko tu ni ka ja'ni i ru'u. ¹⁰Ti vasu iyo kukui'ya ini ri, ko ñini kusii ini ri siki jniñu ni ja'a ya nuu ri. Ti vasu chaa nda'u ka kuu ri, ko sa'a ri ja nduu riku kua'a yivi siki ja ka'an ri jnu'un Yandios nuu i ja na kuu keta'u i nuu ya. Ti vasu tundo iyo ja ñava'a ri nuu ñuyivi ja'a, ko nuu kancha Yandios, yukan ñava'a kua'a xaan ri sava'ni ga ja nandi'i ri.

¹¹Ñani, chaa ñuu Corinto ja ka kandixia ra Cristo, ru'u Pablo, ja suni kuu ri iin ñani ra naa ra, ni jani kaji ri ndi kuiti jnu'un nuu ra taka nundo'o ni jna'an ri, nava na ndetatu ini ri, vanuxia iyo jnu'un mani ini ri jiin ra. Ja yukan ni kachi ndi'i ri nasa jito ri nundo'o. ¹²Suu ja kunda'u xaan ini ri ro'o naa ra, ti ni kachi kaji ri nuu ra nasa jito ri nundo'o, ko ro'o naa ra kojnuni nu iyo mani ra jiin ri sia'an xi tuu. ¹³Ti kanda'u ri jiin ra nanu kanda'u iin tata jiin se'e da. Suni siukan kanda'u ri jiin taka ra naa ra, ja na kachi ra nuu ri nasa kanchuku ra, nanu ni kachi ri nundo'o jna'an maa ri, siki ja iyo jnumani ini jiin yo naa yo.

Ka kuu yo ve'e Yandios

¹⁴Ru'u Pablo, xndaku ri nuu taka ra ja koto maa kivi nduu ra jiin jniñu kue'e ja ka sa'a yivi tu ka kandixia, chi tu kuu kejna'an ra jiin i. ¿Nusa ti nasa kuu kejna'an jniñu sa'a yivi va'a jiin jniñu sa'a

yivi ndeva'a nu? ¿Ti nasa kejna'an iin nuu yivi jika jiin nduva ñundijin ja sa'a Yandios jiin yivi ka jika nuu ñuñaa, ja ñuñaa kuiti kuankoyo i jiin kuachi? ¹⁵Ti tu iin ni kuu ja va'a jiin ja kue'e, chi tu iin ni kuu Cristo jiin ja'u'u. Ni tu kuu koo mani yivi kandixia jiin yivi tu kandixia kuiti. ¹⁶Ti ansu iin ni kuu jnu'un ja ka nchañu'un yo ini ve'e Yandios jiin jnu'un ja kunchañu'un yo santu. Ti maa yo ka kuu iin ve'e nuu kancha Yandios, maa Yandios chaku, ansu ka kuu yo nanu iin ve'e santu ja tu kuñii kuiti. Chi siukan ni ka'an Yandios nuu tutu ii ya:

Kuncha ri ti kuikonuu ri jiin i nuu kanchuku i.

Ti maa ri kuu Yandios maa i, ti maa i kuu yivi ñuu ri.

Ni kachi Yandios.

¹⁷Ja yukan ni kachi maa Jito'yo, koto maa kivi nduu ra naa ra jiin jniñu kue'e ka sa'a yivi ndeva'a.

Su'va kuxio naa ra, kachi Jito'yo. Koto maa nandeokuñi ga ra kue'e ra jniñu kue'e un.

Yukan na ti nakinse'e ri ro'o naa ra, ni kachi ya.

¹⁸Ti kuu ri Tata nuu taka ra naa ra, ti maa ra kuu se'e yii ri jiin se'e si'i ri, kachi Jito'yo, Yandios kuña'nu xaan ga.

Ni kachi tutu, kachi Pablo.

7 Ñani ri ja kunda'u ini ri, ru'u Pablo, xndaku ri nuu ra naa ra ja jandaa ndixia kuu ja ni ka ni'in yo taka jnu'un ndaa un ja ni chisojnu'un Yandios nuu yo, ja maa ya kuu Tata yo, ti maa yo kuu se'e ya. Ja yukan na sasiin yo maa yo nuu taka ja kue'e ti na kondoo

yo nava tu kivi nduu yo jiin taka jniñu sakue'e siki yiki kuñu yo, ti tu ku'un injnuni yo sava'ni ga jniñu kue'e. Ti na ku'un ini yo ja koto ma skexiko yo taka jnu'un ni ja'a Yandios nuu yo. Chi su'va na kuantu'u yo jnu'un ya, ti jiin yukan ja'a yo ja yiñu'un nuu ya.

Yivi ñuu Corinto ni ka ka'an ini i nuu kuachi i

²Ru'u Pablo, kanda'u ri nuu taka ro'o ja kandixia ñuu Corinto un, ja na kani va'a ini ra ja kuu ru'u, ti na koo jnumani ini. Chi tu ni sa'a kue'e ri nuu ni iin yivi. Ni tu ni xna'an ri ni iin jnu'un kue'e ja na nandeokava ini i, ti no'on i jiin kuachi. Ti ni iin ra tu ni xnda'u ri ro'o. ³Ko jiin jnu'un un tu kuni chakuachi ri ro'o naa ra ja tu ni ka ndo'o va'a ini ra siki ri. Chi ja ni ka'an ri ja kunda'u ini ri nuu taka ra. Ti nini ñukuu ini ri ro'o naa ra, ti nu kuni Yandios ti kuchaku yo naa yo, ti nu tuu, ti na kuñu yo naa yo. ⁴Ti chundee xaan ini ri ti kusii xaan ini ri jiin jnu'un ja ka jika ndaa ra, ti ja'a ri jnundee ini maa ri, chi tendi'i yo ka jito nundo'o.

⁵Ti undi ni ka jaa ri ñuu Macedonia, tu kuu kuiti ja ndetatu ri, chi jito ri nundo'o taka ñuu. Chi iyo ja ni ka nduni'in ini yivi nuu jnu'un ni ka'an ri un. Ti ni yu'u ri ja sandau naa kaka yata yivi ni ka kandixia un. ⁶Ti Yandios ja ja'a ya jnundee ini nuu yivi, ka iyo jnu'un kui'ya ini. Ni sa'a ya ja naa kundee ini ri jiin jnu'un ni ka'an Tito na ni nchaa da. ⁷Ti ni kusii ini ri, ko ansu nini maa ri, chi suni ni kusii xaan ini maa da ni ka sa'a ra. Chi ni

kasjnu'un da ja ka ñukuu ini ra naa ra ja na kuni tuku ra nuu ri, jiin ja ka kukui'ya ini ra siki kuachi ra naa ra, jiin ja ka ka'an ini ra ja'a ri ja ka ndi'i ini ra. Ja yukan vi'i ga ni kusii xaan ini ri.

⁸Ti tutu ni taji ri nuu ra naa ra undi nuu, vasu ni sa'a ja ni ka ndukui'ya ini ra, ko tu kukui'ya ini maa ri ja ni sa'a siukan. Chi vasu kukui'ya ini ri na ni taji ri tutu un, ti vijna tukaa, chi ni jini ri ja jaku ni kivi ni ka iyo jnu'un kui'ya ini. ⁹Ti vijna kusii xaan ini ri, ko ansu siki ja ni ka ndukui'ya ini ra, chi siki ja ni ka'an ini ra nuu kuachi ra. Chi ni ka kundee ra jiin jnu'un kui'ya ini nava kuni maa Yandios, ti ansu so ni ka na'nu ini ra naa ra. ¹⁰Chi nu kukui'ya ini yo nava kuni maa Yandios, yukan sa'a ja na ka'an ini yo siki kuachi yo, ti nama ya yo'o. Nusa ti tu ndakuni'in yo ja ni ka'an kui'ya ini yo. Ko nu ka kukui'ya ini yivi ja tu ka kuni kandixia i, ni tu ni jniñu un vasu naa ka'an ini i siki kuachi i, chi sa vi'i ga jna'nu ndatu i jiin un ti naa i.

¹¹Ro'o, chi ni ka kukui'ya ini ra nava kuni Yandios, ti vijna ja ni ka jini ra ja va'a ni nijniñu ja ni ka kukui'ya ini ra un. Chi ni ka nduku ndee ga ra ja ni ka ka'an ini ra nuu kuachi un. Ti ni ka jitu ini ra ja na kendo va'a ra, ti tu ni kejna'an iin nuu ra jiin chaa ka sa'a kuachi un. Ti ni ka nduxaan ndixia ra nuu chaa ka sa'a kuachi un, ni ka yu'u ra ni ka jito ra kuachi un. Yukan ti ni ka ñukuu ini ra ja kuni tuku ra nuu ri, ja iyo jnu'un mani ini jiin yo. Ti ni ka iyo ndixia ini ra ja nduxaan ra nuu chaa ka sa'a kuachi un. Ti

siukan ni ka xna'an ra ja tu na kuachi iyo siki ra, chi tu ni jajna'an ini ra ja sa'a chaa un, ti ni nduxaan ra nuu da, ti maa da ni ka'an ini da nuu kuachi da un.

¹²Ti na ni chaa ri tutu un, ansu maa ni siki chaa ja ni sa'a kuachi un, ni ansu maa ni ja'a chaa ni ndo'o nda'a chaa un. Chi su'va ni chaa ri tutu un nava na sa'a ra nanu siki nasa ni ka ka'an ini ra naa ra, ti siukan ni ka xna'an ndaa ra nuu Yandios ja ni ka jandatu ndixia ra jniñu ni ta'u ri nuu ra naa ra.

¹³Ja yukan ni kusii ini ri siki maa ra naa ra. Ti vi'i ga ni kusii ini ri ja ni jini ri ja iyo sii xaan ini Tito. Ti kusii xaan ini da siki ja mani xaan ni kunchuku ra jiin da na ni kuncha da yukan. ¹⁴Ti tu ni kendo kui'ya ri jiin Tito na ni ka'an ri jiin da ja kusii xaan ini ri, chi yivi va'a ka kuu ra, chi tu ni kendo ri jnu'un kanuū jiin ra naa ra. Chi nanu ni ka jini ra ja iyo ndaa taka jnu'un ni ka'an ri siki ra, suni siukan ni kee ndaa ja ni ka'an ri jiin Tito ja kusii ini ri siki ra naa ra, ja va'a ka siukun ra taka jniñu ni ta'u ri nuu ra. ¹⁵Ti vi'i ga kusii ini Tito jiin ra naa ra vijna, ti ñu'un ini da ja va'a ni ka jandatu ra jnu'un ni ka'an da. Ti ni ka iyo yiñu'un ra, chi ni ka ndi'i ini ra ja tu nduni'in ini ra nuu da. ¹⁶Nusa ti kusii xaan ini ri jiin ra, chi kanu ini ri ro'o naa ra.

Ni ini ni añu yo na kua'a yo

8 Ñani naa ra, vijna ti kuni kachi ri iin jnu'un nuu ra naa ra siki kua'a ja va'a ni sa'a Yandios jiin yivi ka kandixia ja kanchuku ndañu Macedonia. ²Chi vasu ni

jito xaan i nundo'o, ko suni ni iyo sii xaan ini i jiin jnu'un ya. Ti vasu nda'u xaan ni ka ndo'o i, ko va'a xaan ni ka ja'a i xu'un ja kuu nuu inga yivi ka kandixia. ³Chi ja'a ri jandaa ja ni ka kusii ini i ni ka ja'a i nasa ka yijni maa i, ti undi vijna vi'i ga ni ka ja'a i nasa ka ñukuu ini maa i. ⁴Chi ni ka ka'an nda'u xaan i jiin ri, ja na kua'a ri jnu'un ja na chindee jna'an i jiin yo, ja kua'a i xu'un kuu taka ñani jna'an yo ka kandixia ja nda'u i naa i. ⁵Ti vi'i ga ni ka sa'a i ansu nava ndo'o ini ri, chi ñukuu ini i ja kanuu ga ja xnakan na nakua'a i maa i ja kuandatu i nuu Jito'yo jiin nuu ri. Sia'an ni ka sa'a i, chi ñu'un ini i ja ka sa'a i maa iin ni ja kuni maa Yandios. ⁶Ja yukan ni ka'an ndaa ri jiin Tito ja na jaa tuku da nuu kanchuku ra, ti na sino da jniñu ja ni keja'a da, ja nastutu da xu'un ka kekoo ra ja kuu yivi nda'u. ⁷Chi maa ra naa ra, va'a xaan ga ka sa'a ra taka jniñu ra, chi ka kandixia ndaa ra Jesús. Ti va'a ka ka'an ra jnu'un ya, ti va'a xaan ka kujnuni ini ra jiin jnu'un un. Ti vi'i ga ka jitu ini ra ka sa'a ra taka jniñu un. Ti ka kunda'u xaan ini ra ru'u. Nusa ti suni kanuu ja na sa'a va'a ra jniñu ja'a, ja kua'a ra ja kuu yivi nda'u.

⁸Ti ansu ja kuni ri ta'u ri jniñu nuu ra naa ra, chi kachi ri nuu ra nasa kusii ga ini sava yivi ni ka ja'a xu'un un. Ti siukan kuni ri ja suni na kunda'u ndixia ini ra nuu yivi nda'u. ⁹Ti ja ka jini va'a ra nasa va'a xaan ni kuu ini Jito'yo Cristo Jesús, ja ni kunda'u ini ya yo'o, ti ja yukan ni kee ya andivi nuu ni

kuña'nu xaan ya. Ti ni ndunda'u ya nu ni chaa ya nuu ñuyivi ja'a ja siki ro'o naa ra. Ti siukan ni sa'a ya nava na nduña'nu yo jiin ya nuu ta'u ya jniñu, ti na ni'in yo ta'u nuu ya.

¹⁰Ti ja'a kuu jnu'un nava jani ini ri siki jniñu ja kua'a ra xu'un ja kuu yivi nda'u. Va'a ni ka keja'a ka nastutu ra xu'un andujin. Ko ansu maa ni xu'un ni nastutu ra, chi suni ni ka kusii xaan ini ra naa ra nava ni sa'a ra. ¹¹Nusa ti ka sinu ra jiin jniñu un. Ti nanu ni kusii ini ra ja ni ka keja'a ra, suni sia'an na kosii ini ra undi sinu ra, ti taka ra na kua'a nasa ka ñava'a ra. ¹²Chi nu kusii ini yo kua'a yo, ti janta'u ya nuu yo nasa ñava'a maa yo, chi tu jikan ya ja kua'a yo ja tu ñava'a yo.

¹³Ti ansu ja ka'an ri jnu'un ja'a, ti xndi'i ini ra ja nasa ni'in ga ra ja chindee ra nuu yivi nda'u, chi kuni ri ja iin nuu na kava ini ra naa ra. ¹⁴Chi kua'a ka ñava'a ra vijna, ko kua'a ga ja kumani nuu taka i. Yukan ti nu iin kivi ka ñava'a maa i, ti suni kuu taji i ja ka nandi'i ra nu na kumani nuu ra naa ra. Ti siukan iin nuu na kuñava'a taka ra, ¹⁵nava ka'an nuu tutu ii Yandios siki yivi ja ni ka nastutu staa maná undi jana'an: "Chaa ni nastutu kua'a, tu ni kendoso ga. Ti chaa ni nastutu jaku ni, suni tu ni kumani nuu da", kachi tutu.

Jnu'un Tito jiin uu ga da

¹⁶Ti ru'u Pablo, na kuant'a'u ri nuu Yandios ja ni sa'a ya ja ndi'i ini Tito ja'a taka ra nanu ni ndi'i ini maa ri ja'a ra naa ra. ¹⁷Chi ni janta'u da ja ni ka'an nda'u ri jiin da ja na jaa da

nuu kanchuku ra naa ra. Ti siki ja ndi'i ini da taka ro'o naa ra, yukan ni kee da kuaja da ja siuku da nava kuni ini maa da.

¹⁸Ti suni taji ri inga ñani yo kandixia kuaja da jiin Tito nuu ra naa ra. Ti taka nuu ka ndututu yivi ka kandixia, ka jajnu'un i chaa un ja va'a xaan sajniñu da, ja ka'an da jnu'un Cristo Jesús. ¹⁹Ti taka yivi ka kandixia, ni ka nakaji i maa da ja na chindee da kin tejna'an da xu'un ja ni ka ja'a yivi. Ti ka sa'a ri jniñu ja'a nava na kachi yivi ja ña'nu xaan kuu Jito'yo, ja ni ja'a ya jniñu ja'a nuu ri, ti nava na kuni ra ja ka jito nda'u ri yivi nda'u.

²⁰Yukan ka sa'a ri nava tu ka'an ndeva'a ni iin yivi siki ri ja siki xu'un ni ka soko i ja kuu yivi nda'u. ²¹Chi ka nduku ndee ri ja ka siuku ndaa ri taka jniñu ka ndiso ri, ko ansu nini nuu Yandios, chi suni ja kuu nuu yivi.

²²Ti suni taji ri inga ñani yo kandixia kuaja da jiin uu ga chaa ja'a. Ti ja ni kuu tijni jinu ni xna'an da ja kusii xaan ini da, ti ja ka jito nchaa i taka jniñu da. Ti vijna ti vi'i ga jitu ini da ja'a ra, chi ñukuu xaan ini da ja na siuku ra. ²³Ti nu ka jikajnu'un yivi siki Tito, ti kachi ra ja kuu da chaa chindee ru'u ja sajniñu da jiin ri, ja ka'an da jnu'un Yandios ja kuu Cristo Jesús. Ti uu ga ñani yo ja'a, ka kuu da ndaja'a ja ni taji uu ga ñani kandixia nuu ra naa ra. Ti ka kuu da chaa va'a, chi ka nakanajaa yivi nuu Yandios ja kuu maa da, ja vii xaan ka sa'a da jniñu ni ta'u ñani un nuu da naa da. ²⁴Nusa ti ro'o naa ra, ja kanchuku ri jiin ra, na xna'an ra nuu chaa ja'a

ja taji ri nuu ra naa ra, ja iyo mani ndixia ra jiin da, nava na kuni taka ñani ka kandixia ja maa ri ni taji chaa ja'a naa da.

**Na kekoo yo xu'un ja
kuu ñani jna'an yo**

9 Vijna ti tukaa ñu'un ini ri ja chaa ri tutu nuu ra naa ra siki xu'un ja nastutu ra ja kuu ñani yo ka kandixia ja ka ndo'o nda'u i. ²Chi ja ni jini ri ja ni kuu ini ra ja sa'a ra jniñu va'a un. Ti ja yukan kusii ini ri ka'an ri jiin yivi ndañuu Macedonia, ja taka ro'o ja kanchuku ndañuu Acaya, ja ni ka iyo tu'va ra ja kua'a ra xu'un un undi andujin. Ti na kusii ini ra naa ra, chi ja yukan kua'a yivi ndañuu Macedonia, suni ni ka kusii ini i, ti suni ni ka ja'a i xu'un ja kuu yivi nda'u.

³Ti ru'u Pablo, taji ri ñani kandixia ja'a kuaja da nuu ra naa ra, ro'o ja kanchuku ra Corinto, nava na kotu'va ndixia ra xu'un un, chi tu ni ka'an ka'a ri siki ra ja ka iyo tu'va ndixia ra ja siuku ra jniñu un. Chi ka iyo tu'va ra jiin xu'un un nava ni ka'an ri. ⁴Chi sanaa ti chaa ri jiin uu ga chaa ndañuu Macedonia, ti kuni da ja tu iyo tu'va ra, ti ni'in ri jnu'un kanuū, ti suni maa ra naa ra kuta'u jnu'un kanuū, chi ja ni kachi ri ja kotu'va ndixia ra naa ra. ⁵Ja yukan ni jani ini ri ja kanda'u ri jiin taka ñani ka kandixia ja'a ja na jaa da nuu ra. Ti na sino da ja kutu'va ra naa ra jiin xu'un ja ni chisojnu'un ra ja kua'a ra. Ti sia'an kotu'va ra, chi iin ja va'a ja kuu nuu taka ra kuu, ko tu ja chayika yo ro'o naa ra.

⁶Ti chu'un ini naa ra iin jnu'un ja'a, ja nu jaku ni na kua'a ra ti suni jaku ni na ni'in ra. Chi chaa sa'a jaku ni jniñu, suni jaku ni jniñu da nastutu da. Ti chaa sa'a kua'a jniñu suni kua'a jniñu da nastutu da.

⁷Yukan ti ndi iin ndi iin ra kua'a nasa kujaa maa ra. Ti koto kuxii ini ra kua'a ra, ni tu kua'a ra ja chayika ra maa ra nu tu kuu ini ra. Chi kusii ini Yandios jiin yivi ja'a ni ini ni añu, chi ni ini i ja'a i. ⁸Ti Yandios kuu ya sa'a ja kusii xaan ini ra ja va'a chindee ra nuu yivi nda'u. Ti sa'a ya ja nini na kotu'va ini ra ja sa'a ra jniñu va'a un, chi maa ya kuu ja kua'a tendi'i ja nandi'i ra ja kuchaku ra nuu ñuyivi ja'a. Ti vi'i ga kua'a ya nuu ra nava na chindee ra jiin taka jniñu va'a ja nandi'i ja chindee yo jiin. ⁹Chi sia'an yoso nuu tutu ii Yandios siki taka yivi ka chindee yivi nda'u:

Ni ini da ni ja'a kua'a da nuu yivi nda'u.

Ti taka jniñu va'a ni sa'a da un, nini kendo ja kuu taka saa ni.

Kachi tutu ii.

¹⁰Ti kuu ini Yandios nuu yo ja ja'a ya kua'a ja kuu tata nuu chaa sa'a jniñu, chi maa ya kuu ja ja'a staa yaji yo. Chi sia'an sa'a ndixia ya, ti vi'i ga na kua'a ya nuu ra taka ja nandi'i ra ja chindee ra nuu yivi nda'u. Ti suni nakaya ga ya taka jniñu va'a ja ka sa'a ra un. ¹¹Ti Yandios siin ya nakaya ya taka ja nandi'i ra nava na kua'a ra. Ti xu'un ja kua'a ra ki'in nuu taka ñani nda'u xaan, ti maa i nakuanta'u xaan i nuu Yandios siki ja ni sa'a ra jniñu va'a un, nava ni kanda'u ri jiin ra naa ra. ¹²Sia'an

kuu, chi xu'un ja ka taji ra nuu yivi nda'u un, ansu nini ka jni i sia'an ni ja kumani nuu i. Tuu, chi su'va ka nakuanta'u xaan i nuu Yandios ja siukan ni sa'a ya ja ka chindee ra nuu i. ¹³Ti nu sia'an ka chindee ra jiin ja ka nandi'i yivi nda'u, nusa ti ka nakuanta'u i nuu Yandios ja ña'nu kuu jniñu sa'a ya, chi ka chindee ra ja kumani nuu i. Ti ka nakuanta'u i nuu ya jiin jniñu va'a un, chi ni ka ja'a ra jandaa ndixia ja ka kandixia ra jnu'un Yandios siki Cristo nanu ka kandixia i naa i suni. Ti suni jiin jniñu va'a un ja'a ra jandaa ja ñu'un ini ra ja kuandatu ra jnu'un Cristo nanu ka jandatu maa i. Yukan kuu ja nakuanta'u i nuu Yandios ja siukan ni sa'a ya ja ni ka ñu'un ini ra ja chindee ra i, jiin ja suni ñu'un ini ra ja chindee ra taka ja kumani nuu sava ga yivi. ¹⁴Ti yivi nda'u un ka ni'in i xu'un ja ka taji ra, suni kakanta'u i ja'a ra. Chi koo mani xaan i jiin ra siki ja va'a xaan sa'a ya jiin ra, ja ni ka chindee ra i jiin taka ja kumani nuu i.

¹⁵Ti na kuta'u yo nuu Yandios, chi ni ja'a ya Se'e ya nuu yo ja kuu iin ta'u ka'nu xaan ga, ti tu kujaa kuiti yo ja xndaku ndi'i yo jnu'un ya.

**Jniñu ña'nu ndiso Pablo
ja kuu da apóstol**

10 Ti ru'u Pablo, ka'an nda'u ri jiin taka ro'o, ja kanchuku ñuu Corinto, ti ka'an nda'u ri jiin ra jiin jnu'un ni ka'an maa Cristo, ja vita ini ya ti mani ini ya. Ru'u, chi ka ka'an sava ra ja nu kancha ri jiin ra, ti su'va nda'u ga sa'a ri maa ri, ko nu kancha jika ri, chi chundee

ini ri ka'an ni'in ri jiin ra naa ra. Siukan ka ka'an sava ra. ²Yukan ka'an nda'u ri jiin ra ja nu na jaa ri nuu kanchuku ra, ti tu nduku ra ja nduxaan tuku ri nuu ra. Chi sava ra ka ka'an ja sa'a ri jniñu nanu ka sa'a yivi ja kanchuku ñuyivi ja'a ja tu ka kandixia i Cristo. ³Ti vasu kancha ri ñuyivi ja'a, ko tu sajniñu ri nanu ka sa'a yivi kanchuku ñuyivi ja'a, ja ka kanaa i jiin jna'an i, chi ka nduni'in ini i, ti ka sa'a i jniñu kue'e. Chi su'va kanaa ri jiin taka jnu'un kue'e un. ⁴Ko tu jani ini ri ja kanaa ri jiin jniñu kue'e un ti kundee ri jiin, ti kuu kundee ri siki jnu'un kue'e un, chi ka'an ri mani jnu'un ndaa ja ja'a maa Yandios, chi kachi Yandios ja ña'nu ga kuu jnu'un ya ja kundee siki taka jnu'un kue'e ja ka ka'an yivi ñuyivi ja'a, ja ka nduni'in ini i siki jnu'un Yandios. ⁵Siukan kuu xnaa ri taka jnu'un ja jajniñu yivi ka kanaa siki jnu'un Yandios. Ti jiin jnu'un Yandios kundee ri siki jnu'un ka ka'an vixi yivi siki jnu'un Yandios. Ti jasi ri taka jnu'un un ja ka ndo'o ini i ja iin nuu jiin jnu'un ya. Sia'an sa'a ri nava na kandixia i Cristo. ⁶Ti ndi'i ra kuandatu taka jnu'un Yandios ja ta'u ri. Yukan na ti kotu'va ri ja kua'a ri nundo'o nuu taka ga yivi ja tu kuni kuandatu i nuu jnu'un Yandios.

⁷Ti taka ra yukan, chi tu ka jani va'a ini ra nasa ka'an sava ga yivi un. Chi iyo yivi ja ka'an vixi i ja jandaa ndixia kuu ja yi'i i nda'a Cristo, ti nuu maa iin ni Cristo ka junukuachi i. Vatuni ka'an i, ko siki yivi un na kani va'a ini i ja suni siukan junukuachi ri nuu ya.

⁸Ti chundee xaan ini ri ja ka'an ri jnu'un siki jniñu ndiso ri ja ni ja'a Jito'yo nuu ri, ti tu kukanuu ri. Chi jniñu un kuu ja chindee ri ro'o jiin jnu'un Yandios, ja xna'an ri nuu ra nava na kuixia ini ra jiin jnu'un un, ansu ja sa'a ri ja ndeokava ini ra nuu kuachi. ⁹Ka'an ri un nava tu kani ini ra ja nduku ri jnu'un siu'u ri taka ra jiin tutu ri. ¹⁰Chi sava ra ka ka'an ja taka tutu taji ri, mani nduxaan ri ti ni'in xndaku ri jniñu. Ko tuu, chi nu chaa ri tutu un tu kundee ini ri ja xndaku ni'in ri. Ti suni tu ka'an vii ri ti'li, kachi sava ra. ¹¹Ti yivi ka'an ja siukan kuu, ti na sa'a i ja nanu ka'an ni'in nuu tutu ri ja kande jika ri, ti suni sia'an ni'in xndaku ri jniñu nuu ra nu na kuncha ri jiin ra.

¹²Ti va tu chundee ini ri ja sa'a ña'nu ri maa ri nanu ka sa'a sava chaa un ja ka jajnu'un da maa da. Chaa un, chi iyo ñaa xini da, ti ka'an vixi da ja kuña'nu ga da ja kuu jna'an da. Ti tu ka sa'a da nasa iyo ga nuu Yandios. ¹³Ko siki jniñu ndiso ri, tu nduku ri ja nduña'nu ri nuu inga jniñu ja tu ni ja'a ya nuu ri. Chi su'va sa'a teyii ri maa ri siki jniñu ni ja'a Yandios nuu ri, chi ni ja'a ya jnu'un ja na sa'a ri jniñu un nuu ro'o, yivi ñuu Corinto. ¹⁴Ti vatuni sa'a teyii ri maa ri jiin jniñu un nuu ro'o chaa ñuu Corinto, ti tu jakuiñi ri ja ka'an ri un, chi jandaa ndixia kuu ja xnakan maa ri ni ka'an jnu'un Yandios siki Cristo. ¹⁵Ti tu kuva'a ini ri siki jniñu ni sa'a inga chaa, chi mani jniñu ja ni ja'a Yandios nuu maa ri na xna'an ri. Chi ñu'un teyii ini ri ja vi'i ga na kandixia ra, ti vi'i ga na kundiyo ini

ra kuandatu ra nuu jnu'un Yandios. Ti siukan na ndukua'a jniñu ni ja'a Yandios nuu ri ja sa'a ri jiin ra naa ra. Chi maa Yandios kachi ja taka ñuu na sa'a ri jniñu un. Ti yukan na kuandatu i nuu jnu'un ya, yukan ti ni'in ri jnundee ini. ¹⁶Ja na ki'in ri uu ga ñuu ka iyo ichi jata ñuu ra un, ja na kuu jicha ga nuu kuikonuu ri ka'an ri jnu'un Cristo Jesús. Ko tu kivi nduu ri ja sa'a vixi ri ini ri nuu ja ni jikonuu inga chaa ni ka'an jnu'un Cristo Jesús.

¹⁷Ti nu nau chaa kuni nduña'nu teyii, ti na nduña'nu da siki ja na sa'a Jito'yo, ti ansu siki ja sa'a maa da. ¹⁸Chi ka iyo chaa ka ja'a jandaa ja kuu maa da, ti kachi da ja va'a ga kuu jniñu sa'a da. Ko chaa jajnu'un maa Jito'yo, yukan kuu ja kendo yiñu'un nuu ya.

Ka'an Pablo siki chaa ka xndoña'an

11 Taka ro'o ja kanchuku ñuu Corinto, na koña'a jnu'un ka'nu ini ra naa ra, ti na ka'an ri jaku ni jnu'un siki jniñu nava ka ka'an yivi naa i. Ko kuaka'nu ndixia ini ra siki jnu'un un, ²chi ka'an ri siki jniñu ni sa'a ndijin ri ja ka jini ndaa ra. Ja yukan kukuiñi ndixia ri ja'a ra, ti ndi'i ini ri siki ro'o naa ra. Chi maa Yandios sa'a ja sia'an na kukuiñi ri ja'a ra. Chi taka ro'o, ka kuu ra nanu iin ña'an ja iyo ndoo, chi jiin jniñu yukan ni sa'a ri ja na kejna'an ra jiin Cristo, ja kandixia ndaa ra jnu'un ya, nanu kejna'an iin ña'an jiin yii ña.

³Ko ndi'i ini ri ja sanaa ti kandixia ra jnu'un ka ka'an uu ga yivi ti xnda'u da ro'o, ti xndoo ra jnu'un ja chiñu'un ra Cristo jiin ni

ini ni añu ra. Chi suni siukan ni sa'a ja'u'u jiin Eva, chi ni kivi ini iin koo, ti ni xnda'u i ña jiin jnu'un ndichi. ⁴Ndi'i ini ri siki ro'o naa ra, chi kii inga chaa nuu kanchuku ra ti tu ka'an da jnu'un Jesús nanu ni xndaku ri nuu ra naa ra, ti va'a ka janta'u ra inga espíritu ja tu kejna'an jiin Espíritu Santo. Ti yachi ka janta'u ra jnu'un ka'an inga chaa un ja tu kejna'an jiin jnu'un Jesús. ⁵Ti taka chaa un ka kandixia ra ja ka'an da ja ka ndo'o ini da ja ka kuu da apóstol kuña'nu ga, ko na kachi ri ja tu kuña'nu kuiti chaa un nuu ri. ⁶Chi vasu tu ni'in va'a ri jnu'un ja ka'an vii ri, ko chaku va'a ini ri taka jnu'un xna'an ri nuu ra naa ra. Ti siki jniñu ndiso ri un, va'a xna'an kaji ri taka jnu'un kanuu, nava na chaku va'a ini ra naa ra.

⁷Tu ni jikan ri xu'un nuu ra naa ra, ja ni ka'an ri jnu'un Yandios siki Cristo. Yukan ni sanda'u ri maa ri ja ni sa'a ri jniñu jiin nda'a ri nava tu kakan ri xu'un nuu ra. ¿Nusa ti vijna ti kankuachi ra nuu ri ja siukan ni sa'a ri nu? ⁸Chi nuu sava ga ñani yivi ka kandixia ni ki'in ri xu'un ni ka ja'a i, nava na kuajniñu ri ja kuncha ri jiin ra ja na xndaku ri jnu'un ya nuu ra naa ra. ⁹Chi na ni kuncha ri jiin ra naa ra ti ni nandi'i ri xu'un, ko tu ni jikan kuiti ri nuu ni iin ra ja xndi'i ri ini ra. Chi ñani yo ja ka kandixia ichi ñuu Macedonia, ni ka ja'a da nuu ri ja ni nandi'i ri. Ti siukan tu ni xndi'i kuiti ri ini taka ro'o naa ra. ¹⁰Ti siki ja iyo niña mani jnu'un ndaa Cristo injnuni ri, ja yukan ka'an ri ja ni xndaku va'a ri jnu'un

Yandios siki Cristo. Ti tu ni ki'in ri xu'un nuu ni iin yivi ni ndañuu Acaya, nava tu kasi i ja iyo sii ini ri ja siukan ni ka'an ri jnu'un Cristo.

¹¹¿Va nu tu kunda'u ini ri nuu ra naa ra ja ka'an ri siukan, ka jani ini ra nu? Ko tuu, chi maa Yandios jini va'a ya ja kunda'u ini ri nuu ra naa ra.

¹²Ko na kachi ri ja siin ri jiin jniñu ni ja'a Yandios nuu ri, ko tu ki'in ri xu'un ra naa ra jiin jniñu un. Ti sia'an na kasi ri taka jnu'un vixi ka ka'an uu ga chaa un, ja ka ka'an da ja iin nuu ni ka sa'a da jniñu ya jiin ri. ¹³Ti chaa un, chi ansu apóstol ndaa ka kuu da, chi mani ka xnda'u da jiin jniñu ka sa'a da. Ti sa'a da ja ka kuu da apóstol nuu Cristo. ¹⁴So naa ini yo ja siukan ka sa'a da, chi ja ni jini yo ja ja'u'u un ni nasama maa, ti xnda'u yaku, nanu ja kuu iin ángel Yandios ja ndinchaa ti sa'a mani jniñu ndoo. ¹⁵Ja yukan suni so naa ini yo nde'e yo taka chaa ka jajniñu nuu ja'u'u un, chi xnda'u da maa da ja chaa jika ndaa kuiti kuu da. Ko chaa kivi ja ni'in da ya'u da siki jniñu ndeva'a ka sa'a da un.

Nundo'o ni jito Pablo ja kuu da apóstol

¹⁶Inga jinu ka'an ri jiin ra naa ra ja ni iin ra tu kani ini ja chaa kaku'u kuu ri. Ko nu sia'an ka ndo'o ini ra, ti va kuenta'u ra ru'u jiin jnu'un ka'an ri nanu iin chaa kaku'u nusa. Ti nu sia'an, va suni maa ri kusii ti'li ini ri nanu ka sa'a uu ga chaa yukan. ¹⁷⁻¹⁸Ja ka'an ri siukan, ko ansu ja ni ka'an maa Jito'yo kuu ja ka'an ri, chi sa nanu

chaa iyo ñaa xini, sia'an ka'an ri ja kusii teyii ini ri nusa. ¹⁹Ti kanu ini ri ro'o naa ra, chi va'a ka janta'u ra nuu chaa ka ñaa xini, chi ndixia ra ja chaa ndichi xini ka kuu ra, chi tu'va xaan ra naa ra. ²⁰Ko janta'u ra taka chaa un ja ka chayika da ro'o ja na kunukuachi ra nuu da, jiin taka chaa ka chayika ro'o ja na kua'a ra taka ja nandi'i da ja kuchaku da. Suni ka janta'u ra taka chaa un ja ka xnda'u da ro'o jiin jnu'un ka'an da. Ti nu chaa un sa'a ña'nu da maa da nuu ra ti vasu na kua'a da jiki nuu yiki nuu ra, va kuantu'u ra chaa un. ²¹Ti vasu kukanuu ri ja kachi ri, ko na kachi ri ja va tu kuña'nu ri ja kusii teyii ini ri nanu ka sa'a taka chaa un.

Ko vijna ti nu iyo sava chaa ka chundee ini da ka'an da ja kusii teyii ini da naa da, ti suni na chundee ini tu maa ri nusa. Ti na ka'an ri nanu ka ka'an chaa un ja ka'an da nanu chaa ñaa xini. ²²Ti nu kusii teyii ini da ja chaa hebreo ka kuu da, ti suni ru'u. Nu kusii teyii ini da ja se'e nación Israel ka kuu da, ti suni ru'u. Ti nu kusii teyii ini da ja kuu da jna'an tata Abraham na jana'an, ti suni ru'u. ²³Ti vijna ka'an ri nanu ka'an chaa ñaa xini un, chi na kachi ri ja kusii teyii ini ri ja junukuachi ri nuu maa Cristo. Ti chaa ka xndona'an un ka ka'an da ja ka junukuachi da nuu Cristo, ko ru'u vi'i ga ka'an ndaa ri ja junukuachi ri nuu ya, chi vi'i ga sajniñu ri ansu taka ga chaa un. Ti tijni ga jinu ni kani yivi ru'u. Suni tijni jinu ni ja'an ri vekaa. Ti suni tijni jinu ni ka kuni ka'ni yivi ru'u ja na kuñu ri. ²⁴Ti jna'an ri chaa

hebreo un, u'un jinu ni ka kani da ru'u jiin yo'o ñii, iin ku'va oko xia'un kuun jinu ni ka ja'a da siki ri taka jinu. ²⁵Uni jinu ni ki'in ri yujnu xii. Ti iin jinu ni ka ja'a da yuu siki ri. Uni jinu ni kee ka'nu barco ri chii nducha mar un. Iin ñuu jiin iin nduu ni ka yosojnene ri undi sava kuiti mar un. ²⁶Ti siki jniñu ndiso ri, tijni jinu jito ri nundo'o ja jika ri ichi. Ti ni kaku ri nuu taka yucha na'nu un. Ti ni kaku ri nuu taka ñakui'na. Suni ni kaku ri nuu yivi nación ri jiin yivi ñuu jika. Ni kaku ri nuu yivi ñuu ja ni ka ndondaa siki ri. Suni ni kaku ri nuu yaku ri nuu ñu'un te'e, jiin nuu jika ri nuu nducha mar ti suni ni kaku ri. Ti suni ni ndo'o ri siki jniñu kue'e ja ka sa'a jna'an ri hebreo ja ka xndona'an da. ²⁷Kua'a nundo'o ni jna'an ri ja ni ndi'i ini ri. Kua'a jinu ni ja'ni ri maa ri jiin ma'na ja tu ni kixi ri. Ni ji'i ri soko. Ni ichi ri nducha. Ti ja siki jniñu ndiso ri tijni jinu ni iyo ndicha ini ri. Tijni jinu ni kuita xaan ri. Ni ndo'o ri kajin ti ni kumani sa'ma nuu ri.

²⁸Ti siki taka nundo'o ni ndo'o ri yukan, chi iyo ga. Ko ndi kivi nakani ini ri, ti jitu ini ri ja kuu taka yivi kandixia. ²⁹Ti nu iyo iin yivi ma'ñu yivi un ja tu kuni siuku ndaa i jnu'un Yandios siki Cristo, ko ndo'o xaan ini ri ja kuu i. Ti nu iin yivi un na kanakava i nuu kuachi ja sa'a inga yivi, ti kondo'o ri jnu'un kanuu jiin jnu'un kuiti ini.

³⁰Ti nu kanuu ja kusii teyii ini ri, nusa ti na kusii teyii ini ri siki taka nundo'o yukan ja ni ndo'o ri, ti na siuku ri jiin jniñu ndiso ri

nuu Yandios, chi taka nundo'o un xna'an ja tu iyo ndee ini maa ri ja siuku ri jniñu un. ³¹Ti Yandios, ja kuu Tata Jito'yo Cristo Jesús, jini va'a ya ja ka'an ndaa ri. Ti ja kuu taka saa ni na ka'an yivi ja ña'nu xaan ga kuu Yandios.

³²Na ni kunde ri ñuu Damasco, ti gobernador ja ta'u jniñu ni región nuu yinda'a rey Aretas, ti ni jani da soldado ka ndito va'a taka yuxe'e nama ja jikonduu ñuu un, ja jniñ da ru'u ja ki'in ri vekaa niku. ³³Ti ni kivi ri ini iin chika ka'nu, ti yivi ka kandixia un, ni ka tava i ru'u yu'u ventana iin ve'e ja iyo siki nama un, ti ni skuun i ru'u jiin chika un. Ti siukan ni kaku ri nuu chaa yukan, ja ni ndo'o ini da ja jniñ da ru'u niku.

**Ja ni naxna'an Yandios nuu
Pablo ja na stuu da nuu yivi**

12 Ti ru'u Pablo, kachi ri ja tundo ni jniñu ja kusii teyii ini yo, ko na kachi ri iin jnu'un siki iin ja ni naxna'an maa Jito'yo nuu ri. ²Jini ri iin chaa kandixia Cristo, ti ni kuu xia'un kuun kuiya ja ni sa'a ya ja ni ndaa chaa un kua'an da undi andivi kuu uni. Ko tu jini ri nu ni ja'an da jiin yiki kuñu da xi tuu, xi ni xndoo da yiki kuñu da, tu jini ri. Maa Yandios kuu ja jini. ³Ti jini ri chaa un, ti tu jini ri nu kua'an da jiin yiki kuñu da, tu jini ri. Maa Yandios kuu ya jini. ⁴Chi ni sa'a ya ja ni nchaa chaa un nuu kanchuku ndiyi ni ka nanita'u. Ti ichi chukan ni jiniso'o da jnu'un ja tu kuu xndaku da nuu inga yivi. ⁵Ti siki ja ni sa'a Yandios siukan jiin chaa un, kuu ja kusii teyii ini ri, ko

siki maa ri, chi tu kusii ini ri. Ko ndixia ja kusii teyii ini ri siki taka nundo'o ni ndo'o ri un ja siuku ri jniñu ndiso ri, chi taka nundo'o un xna'an ja tu na jaa iyo ini maa ri ja siuku ri jniñu un. ⁶Ko nu ka'an ri jnu'un siki maa ri ja kusii ini ri, ti ansu ja naa xini ri ja sa'a ri siukan, chi jandaa ndixia iyo jniñu ri ja kusii teyii ini ri. Ko tu sa'a ri, chi tu kuni ri ja kondo'o ini yivi ja kuña'nu ga ri ja ni jini i xi ja ni jiniso'o i ka'an ri.

⁷Ti siki ja ni xna'an ndijin Yandios ru'u kua'a ja vii xaan kaa nuu ni ndaa ri un. Ja yukan tu kuni ya ja sa'a ña'nu ri maa ri. Ja yukan ni ja'a ya iin nundo'o ja kondo'o yiki kuñu ri. Ti siki un ni ja'a ya jnu'un ja na sajniñu ja'u'u un, ja xndo'o ru'u nava tu sa'a ña'nu ri maa ri. ⁸Ti uni jinu ni ka'an nda'u ri jiin Jito'yo ja na chajiyo ya un ki'in. ⁹Ko ni ka'an ya jiin ri: "Tu, chi tu kumani ja kunda'u ini ri ro'o. Jandaa ndixia kuu un, chi nu jani ini yivi ja tu kundee i ja sa'a i jniñu, ja ta'u ri nuu i. Nusa ti sa'a ri ja ni'in ga i jnu'un ndee ini i nava na siuku i jiin jniñu un", ni kachi ya. Ja yukan ti kusii ini ri ja ndo'o ri nundo'o nu sa'a ri jniñu un, chi siukan sa'a Cristo ja vi'i ga na kuni ini añu ri sa'a ri jniñu ni ja'a ya nuu ri. ¹⁰Ja yukan kuu ja kusii teyii ini ri ja ndo'o ri nundo'o ni siuku ri jniñu un. Ti siki jniñu un ka'an kue'e i siki ri, jiin ja iyo kua'a ja tu kumani, nau ni jiin ja jito u'u yivi ru'u, jiin taka ga nundo'o kondo'o ri siki Cristo. Chi nu jani ini ri ja tu kuiti ja siuku ri jiin jniñu un, ti kivi un sa'a ya ja ni'in ri jnu'un ndee ini ja kundee ri.

**Ndi'i ini Pablo siki yivi ka
kandixia ñuu Corinto**

¹¹Yukan ti ka'an ri nanu iin chaa ñaa xini ja ni kusii teyii ini maa ri nusa. Ti siki ja tu ni ka kandixia ra ru'u, ti ja yukan ni sa'a ri siukan. Chi kanuu ja ni ka'an ra ja'a ri nuu chaa ka'an siki ri, ko tu ni sa'a ra siukan, vasu tu kumani kuiti siki jniñu sa'a ri nuu jniñu ka sa'a chaa ka ka'an ja ka kuu da apóstol kuña'nu ga. ¹²Chi ni sa'a ndixia ri tijni jniñu ña'nu nu ni kuncha ri jiin ra ini ñuu Corinto yukan, ti jiin jniñu un ni ja'a ri jandaa ja kuu ri apóstol ndiso jniñu nuu Yandios. Chi jniñu ña'nu un ni ja'a jandaa ja maa Yandios ni taji ya ru'u, jiin ja ni naa ini yivi ja ni jini jniñu ña'nu un, jiin ja xna'an ja kuña'nu xaan ga Yandios, ja ni ja'a ya jniñu un nuu ri ja na ka'an ri jnu'un ya. Ti ni siin ri jiin jniñu un nuu ra naa ra vasu na koo ndo'o koo nene ri ja na siuku un. ¹³Vasu ni sa'a ri jniñu un, ko tu ni sa'a ri nanu ni sa'a ri nuu uu ga yivi ka kandixia, chi tu ni jikan ri nuu ra ja kuchaku ri. Ja yukan tu ni kundee iin nuu ra jiin uu ga yivi ka kandixia un ja ni ja'a ja kuchaku ri. Ti saka'nu ini naa ra nu siukan ni sa'a ri kuachi, ja tu ni jikan ri nuu ra naa ra ja kuu ja kuchaku ri un nusa.

¹⁴Vijna ti iyo tu'va ri ja jaa nde'e ri ro'o naa ra jinu kuu uni. Ti suni tu kakan ri nuu ra ja kuu kuchaku ri, chi ansu yukan kuu ja kuni ri, chi sa ja kanuu ga un jitu ndi'i ini ri na kendo va'a ra nuu Yandios. Yukan ka'an ri, chi ka kuu ra se'e ri ja jitu ndi'i ini ri, ti se'e ansu kanuu

ja nakaya i ja kuu tata i. Chi su'va tata un kanuu ja kua'a da ja nandi'i se'e da. ¹⁵Ja yukan kuu ja ka kuu ra nanu se'e ri, ti nu kuaja ri yukan, ti kusii ini ri ja vi'i ga sajniñu ri jiin ni ini ni añu ri jiin ra naa ra. Ti sia'an ndiyo ini ri sajniñu ri undi tukaa kundee ri siin ri, chi jitu ndi'i ini ri siki ro'o naa ra ja na kendo va'a ra nuu Yandios. Ti vasu siukan kunda'u ini ri ro'o naa ra, ko ro'o ti'li ni ka kunda'u ini ra ru'u.

¹⁶Ti iyo jaku ra un ja ka'an ja vasu tu ni jikan ri nuu ra ja kuu kuchaku ri, ko chaa xndoña'an kuu ri, chi ni nduku ri nasa ndichi ja ni'in ri xu'un ra, chi sia'an ka ka'an sava ra. Ko tuu. ¹⁷Ti ru'u Pablo, jikajnu'un ri ro'o naa ra, chaa ni taji ri un, iyo iin da ja ni xnda'u ro'o naa ra ja keni'in da xu'un ra ja kuu maa ri nu? Ko tu kuiti. ¹⁸Ti ni ka'an nda'u ri jiin Tito ja kuan nde'e da ro'o naa ra, ti ni taji ri inga ñani kandixia ni jaa jiin da. Ti jikajnu'un ri ro'o, ¿ni xnda'u Tito ro'o naa ra ja ni keni'in da xu'un nuu ra ja kuu maa da xi nau? Tuu, chi iin nuu ni ka sa'a ndinduu ri, chi iin ni ichi ka jika ri.

¹⁹¿Ti siki taka jnu'un xndaku ri ja'a, ka jani ini ra ja na nduku ri ka'an ri ja'a maa ri nu? Ko ansu siukan kuu, chi ja jini Yandios ja ka'an ri mani jnu'un ja kuni Cristo. Ti jini ya ja kunda'u ini ri ro'o, ñani. Ti siki un xndaku ri jiin taka jnu'un ja'a nava na kendo'o ini ra naa ra jiin jnu'un Yandios. ²⁰Sia'an siin xndaku ri, chi yu'u ri ja chaa ri nuu ra, ti sanaa ti kuni ri ja tu ka sa'a ri jniñu va'a ja jajna'an ini ri. Ti ro'o naa ra, suni tu jajna'an ini ra nu

iyo ja nduxaan ri nuu ra. Chi sanaa ti kanaa ra, xi kukuasun ini ra, xi kuiti ini ra, xi sasiin jna'an ra, xi chakuachi ra siki jna'an ra, xi ka'an ndeva'a siki jna'an ra, xi nduvixi ra maa ra ja tu kejna'an jiin jniñu ka sa'a ra. ²¹Ti yu'u ri ja nu na chaa tuku ri, ti kua'a Yandios jnu'un kanuū ini ri siki jniñu kue'e ka sa'a ra. Ti kukui'ya ini ri nu iyo kua'a ra ja ni ka nchakuachi undi nuu, ti tu ja'i nakani ndi'i ini ra ja xndoo ra jniñu kue'e un, jiin yivi ja ka yisikincha jna'an siki jnu'un sii ini, jiin sava'ni ga nuu jniñu kue'e ka sa'a ra un, ja tu ja'i naa ini ra.

**Kanxia'u Pablo jiin jnu'un
xndaku da sandi'i ni ga**

13 Ja'a kuu uni jinu ja kuan nde'e ri ro'o naa ra. Ti na sa'a ndaa yo jniñu ja ka'an tutu ii Yandios. Jiin jnu'un uni testigo ti kundaa taka jniñu. ²Ti ndixia ja ja ni xndaku ni'in ri nuu yivi ka sa'a kuachi un, ti suni sia'an nuu sava ga i. Ti vijna vasu jika kancha ri jiin ra, ko nu na jaa ri inga jinu, ti tukaa kuanka'nu ini ri nuu i jiin kuachi i. ³Ti iyo ichi ri ja sa'a ri sia'an, nusa ti na kondaa ja mani ka'an ri jiin jnu'un ni ja'a Cristo. Ti nu ka'an ri mani jnu'un ni ja'a Cristo, nusa ti na xna'an ri jniñu ña'nu ja sa'a ya jiin ri ja xndaku ri, nuu ra jiin jnu'un ja nduxaan ri. ⁴Chi vasu ni iyo vita ini Cristo ja tu ni xna'an ya jniñu ña'nu ya na ni ji'i ya nuu nda'a cruz, ko vijna ti chaku ya siki jniñu ña'nu ni sa'a Yandios jiin ya. Ti suni siki ja yi'i ri jiin ya, ti iyo vita ini ri ja tu ja'i ni nduxaan ri jiin ra naa ra. Ko vijna nu na jaa

ri nuu kanchuku ra ñuu Corinto, ti suni na xna'an ri nuu ra ja ndiso ri jniñu ña'nu ja ni ja'a Yandios nuu ni kancha ri ñuyivi ja'a.

⁵Ko vijna na kachi ri nuu ra naa ra, ja na nduku ndee ra nu ka kandixia ndaa ra jnu'un Yandios siki Jesús xi tuu. Ti na sa'a va'a ra nava ndiyo ini ra siuku ra jnu'un un, nava tu jna'nu ndatu ra nuu Yandios. ¿Xi tu ka jini ra ja Cristo Jesús kancha ya jiin ra naa ra siki ja ka kandixia ra maa ya nu? Ti nu ka kandixia ndaa ra jnu'un Yandios siki Cristo Jesús, nusa ti tu jna'nu ndatu ra nuu ya. ⁶Ti maa ra naa ra, nu sa'a va'a ra un, nusa ti ñu'un ini ri ja na kuni ra ja suni iyo jnu'un ka'nu ini Yandios, ja ni tatu ya nuu ri iin jniñu ña'nu, ja kuu ri iin apóstol ni taji ya. ⁷Ko ja kuu maa ra naa ra, jikanta'u ri nuu Yandios ja tu ka sa'a ra ni iin jniñu kue'e ja nandi'i nundo'o. Ko tu jikanta'u ri un nava na kuni ra ja kendo va'a maa ri nuu Yandios, jiin ja ni tatu ya ru'u jiin iin jniñu ña'nu. Tu kuni ri un. Mani jikanta'u ri nuu Yandios ja kuu maa ra, ja ka sa'a ra mani jniñu va'a ja kuni maa ya. Mani yukan kuni ri, vasu nu kundee ra un xi tuu, ti kendo ri nuu ra nanu chaa ja tu ndiso jniñu ña'nu nuu Yandios. Chi nu sa'a ra mani jniñu ndaa yukan, nusa ti tu iyo ichi ja nduxaan ri jiin ra siki jniñu ña'nu ndiso ri nuu Yandios. ⁸Chi nu ka sa'a ra mani jniñu ndaa un, nusa ti tu iyo ja kankuachi ri siki ra, chi tu kasi ri jniñu ndaa, chi su'va siuku ri jiin jnu'un ndaa un.

⁹Ja yukan kusii ini ri ja vita ini ri, chi tu ndo'o ini ri ja xndaku ri

nuu ra jaa nduxaan. Yukan kusii ini ri xna'an ri ja vii na sa'a ra mani jniñu va'a. Ti nini jikanta'u ri ja'a ra ja na kuixia ini ra jiin jnu'un Yandios. ¹⁰Ti ru'u Pablo, chaa ri tutu ja'a nuu ra naa ra xnakan, ti sa na jaa ri nava nu na chaa ri, ti tu iyo ja nduxaan ri nuu ra naa ra. Chi ni ja'a Jito'yo jniñu ja'a ndiso ri, nava na sa'a ri ja na uixia ini ra jiin jnu'un ya, ansu ja sa'a ri ja na nandeokava ra jiin kuachi, ti naa ra.

¹¹Vijna ti ru'u Pablo, ka'an ri jnu'un sandi'i ni ga ja'a nuu ra. Ti kachi ri ja na kosii ini ra. Ti na sandee ini ra naa ra jiin jnu'un Yandios siki ja taka ra na nduku ndee sa'a mani jniñu va'a. Ti na chaku va'a ini ra jnu'un ni chaa ri nuu tutu ja'a. Na koo iin nuu ini ra jiin jna'an ra, ti na kunchuku vii na kunchuku mani ra jiin ñanijna'an

ra. Ti nu sia'an iyo ti na kuncha Yandios jiin ra, chi maa ni Yandios kuu ya kua'a jnu'un ndee ini nuu yo naa yo, chi mani maa ya kuu ja kunda'u ini yo'o.

¹²Kanxia'u jiin jna'an, ti yiñu'un teyu'u nuu jna'an ra.

¹³“Sa'a ndee ini naa ra”, kachi taka ñani yo ka kandixia ja ka iyo ja'a.

¹⁴Ti ru'u Pablo ñukuu ini ri ja kancha ra jiin jnu'un vii ja kunda'u ini Jito'yo Cristo Jesús ro'o naa ra, ti siki yukan kusii xaan ini ya ja taji ya jnu'un ndee ini nuu ra. Suni ñukuu ini ri ja kancha jnu'un vii ja kunda'u ini Yandios ro'o naa ra, jiin ja kancha jnu'un vii ja ni nduu iin nuu ini ra jiin jna'an ra, siki ja taka ra ni ka ni'in Espíritu Santo ja kancha ya jiin ra vijna. Ti sia'an na koo.